

Mednarodna jamarska odprava Zverinjačke rupe 2016

Klemen Mihalič, Jure Tičar, Leopold Bregar, Marko Erker

Med 30. julijem in 14. avgustom 2016 je v osrednjem delu gorovja Lovćen potekala mednarodna jamarska odprava Zverinjačke rupe 2016. Že tretja odprava na istoimensko območje je pod organizacijo Jamarskega kluba Brežice združila 23 raziskovalcev. Odprave so se udeležili člani petih slovenskih jamarskih društev, in sicer Jamarskega kluba Brežice, Jamarskega kluba Novo mesto, Jamarskega društva Logatec, Jamarskega kluba Krka in Jamarskega društva Carnium Kranj ter jamarji iz Črne gore, Hrvaške, Švedske in Rusije. Jamarski klub Novo mesto so na odpravi zastopali Anže Tomšič, Damijan Šinigoj, Tomaž Grdin in Klemen Mihalič.

Gorovje Lovćen obsega okoli 200 km² veliko območje med Kotorjem, Cetinjami in Budvo. Gradijo ga jurski apnenci ter triasni apnenci in dolomiti, zaradi katerih je površje močno zakraselo. Orografske dvig in tople zračne mase iznad Jadranskega morja prispevajo letno okoli 4600 mm padavin. Površinska voda se zaradi velikega deleža karbonatnih padavin pojavlja le lokalno, večji del vode pa iz kraškega masiva izteka v izviri ob obali. Lovćen je bil v pleistocenu poledenel in njegov osrednji del je bil prekrit s približno 300 metrov debelim ledeniškim pokrovom. Ostanke ledeniškega delovanja so še danes razvidni v obliki obrušenega površja, ledeniških podov, kotanj in moren. Vsi dejavniki, ki vplivajo na razvoj kraškega površja, pa so močno vplivali tudi na razvoj globokih kraških brezen.

Bazni tabor na južnem robu naselja Dolovi pod Zverinjačkim rupami. FOTO TOMAŽ GRDIN

V letih 2010 in 2014 sta bili tako na območju Zverinjačskih rup organizirani dve mednarodni odpravi, ki sta potekali v sodelovanju z Nacionalnim parkom Lovćen. Raziskovalno območje se razprostira na okoli 2 km² na nadmorskih višinah med 1200 in 1400 metri, zato tu globinski potencial presega mejo 1000 metrov. S sistematičnimi raziskavami je bilo na teh odpravah odkritih 56 novih brezen, med njimi jih je bilo 22 tudi dokumentiranih. Z izjemo brezna Sistem Pala skala, nobeno izmed brezen ni preseglo globine 100 metrov, zato je bil večji del raziskav usmerjen na omenjeni jamski sistem. V prvi odpravi je bilo brezno raziskano do globine 183 metrov, v meandru pa odkrito nadaljevanje. Leta 2014 je bilo brezno poglobljeno do globine 453 metrov, z možnostjo nadaljevanja v novem breznu, kjer je globinomer pokazal vsaj 100 metrov. Zaradi izjemnega potenciala za raziskave v Sistemu Pala skala, še neraziskanega kraškega terena in brezen ter dobrih odnosov z NP Lovćen ter domačini je bila v letu 2016 na to območje organizirana nova odprava.

Kot se za pravo jamarsko odpravo spodobi, so se nam načrti porušili že takoj na začetku, še preden smo zapustili domovino. Jamarska reševalna služba Slovenije nam

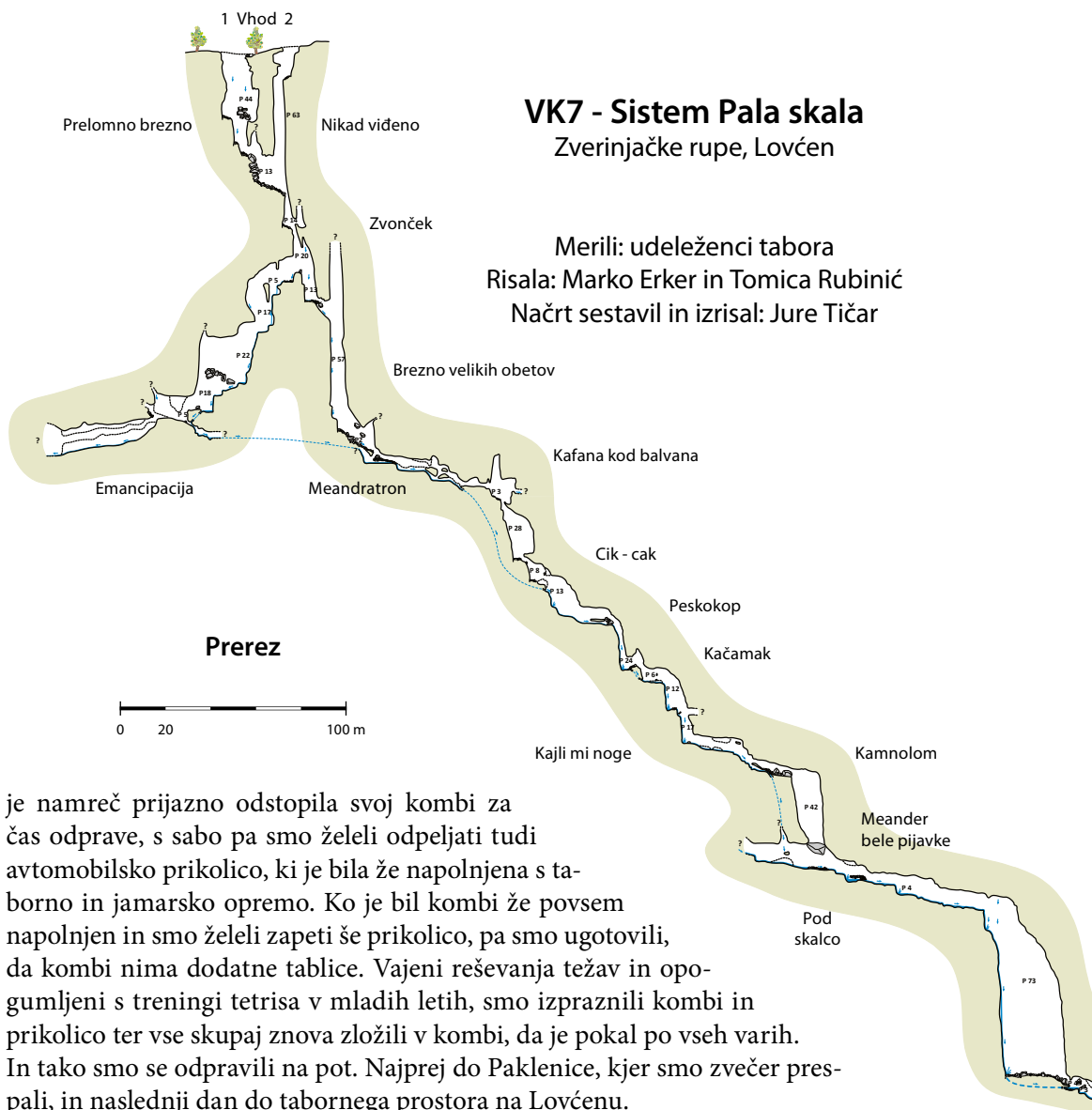

Vhod v jamo Sistem Pala skala. FOTO TOMAŽ GRDIN

Prerez

0 20 100 m

je namreč prijazno odstopila svoj kombi za čas odprave, s sabo pa smo želeli odpeljati tudi avtomobilsko prikolico, ki je bila že napolnjena s taborno in jamarsko opremo. Ko je bil kombi že povsem napolnjen in smo želeli zapeti še prikolico, pa smo ugotovili, da kombi nima dodatne tablice. Vajeni reševanja težav in opogumljeni s treningi tetrisa v mladih letih, smo izpraznili kombi in prikolico ter vse skupaj znova zložili v kombi, da je pokal po vseh varih. In tako smo se odpravili na pot. Najprej do Paklenice, kjer smo zvečer prespali, in naslednji dan do tabornega prostora na Lovčenu.

Za potrebe odprave je bil na južnem robu naselja Dolovi postavljen večji bazni tabor, ki je predstavljal odlično izhodišče za raziskave. Ker je bila glavna raziskava tudi tokrat usmerjena v Sistem Pala skala, je bila ena izmed prvih nalog vzpostavitev telefonske linije med breznom in baznim taborom. Brezno je bilo treba ponovno opremiti s statičnimi vrvmi ter razširiti nekatere ožine v meandrih, ki so oteževale prenašanje težkih transportnih vreč v globino. Ko je bilo brezno opremljeno do globine, dosežene v letu 2014, so se pričele sistematične raziskave v nadaljnjih delih. Na koncu večjega meandra je bilo odkrito 70 metrov globoko brezno večjih dimenzij. Dno brezna je posuto z večjimi skalami, okoli 10-metrška stopnja nad dnom, ki je bila tehnično preplezana, pa je razkrila prehod v 70 metrov dolgo, 50 metrov široko in 40 metrov

◀ V breznu Pod skalco, kjer nekajkubična skala dobesečno lebdi v zraku. FOTO TOMAŽ GRDIN

◀ Dno brezna, ki vodi v Dvorano kita glavača (glej prejšnji dve strani). FOTO TOMAŽ GRDIN

visoko dvorano. Tudi tu je bilo dno dvorane posuto z ogromnimi kamnitimi bloki, ki so bili ponekod velikosti enodružinske hiše. Ob robu dvorane je bil na globini okoli 500 metrov postavljen podzemni bivak, ki je omogočal večdnevne raziskave. Obenem je bila do bivaka vzpostavljena tudi telefonska komunikacija z baznim taborom, ki je omogočala lažjo organizacijo ter posredovanje informacij o morebitnih nevihtah, ki bi ogrožale raziskave. Pregled dna dvorane ni prinesel rezultatov, je pa bilo nadaljevanje brezna odkrito na dnu 70-metrskega brezna, kjer se je odpiral prehod v vodni rov. Potem ko sta bila razširjena prehoda v podoru, so raziskovalci v številnih stopnjah raziskali okoli 500 metrov vodnega rova vse do globine 667 metrov. Na tem mestu je večji podorni stožec znova zaprl prehod in oblikoval manjše jezerce. Močan prepih nakazuje nadaljevanje brezna, zato bo treba v prihodnji odpravi energijo usmeriti v odkopavanje podora.

Poseben podvig je predstavljalo tudi razopremljanje jame. Ekipa, ki je prespala v bivaku, je pospravila bivak in razopremila jamo do globine 450 metrov. Tam sta jih počakala Klemen in Anže ter prevzela razopremljanje. Skupaj so se prebijali do meandra na globini 200 metrov, kjer so ekipo okrepili še Leopold, Jure in Danijela. Presenetili so jih v improviziranem bivaku »Kafana kod Balvana«, kjer so postregli z energijskimi čokoladicami in toplim čajem. To jim je vlilo novih moči in skupaj so jamo razopremili do večernih ur. Zadnjih 100 metrov so nekateri jamarji vlekli tudi po okoli 35 kg opreme v transportkah. Skupno je bilo iz jame dvignjenih več kot 150 kilogramov opreme.

V času odprave je bilo izvedenih tudi nekaj terenskih raziskav, na katerih so bile locirane nove jame. Obenem so bila raziskana in dokumentirana tri nova brezna,

pri čemer je bila v Breznu Direktor dosežena globina 168 metrov. Skupno je bilo

tako na tej odpravi izmerjenih 430 globinskih metrov ter 828 metrov po-

ligona. Na vseh dosedanjih odpravah na območje Zverinjačkih rup pa

smo registrirali že 25 novih jam, v katerih smo namerili 1.498,5 glo-

binskega metra ter 2.814,6 metra poligona. Za nadaljnje raziska-

ve pa imamo lociranih še 34 novih jam. Raziskave v Sistemu

Pala skala so privedle do odkritja jamskih živali, kot so

bele pijavke, bele postrance in manjši deževniki,

zato bo treba v prihodnosti k sodelovanju pri-

tegniti tudi speleobiologe. Verjetno pa lahko

med največje uspehe odprave uvrstimo

homogeno delovanje raziskovalne ekipe

ter izostanek poškodb. Udeleženci so ob

baznem taboru pripravili tudi manjšo

plezalno steno, na kateri so znanje vrvnih

tehnike prenesli na domače jamarje.

Kamnitni bloki na koncu Dvorane kita glavača, velike 70 x 50 x 40 metrov. FOTO TOMAŽ GRDIN ►

Zadnji dnevi odprave so minili predvsem v pospravljanju tabora in opreme ter počitku in regeneraciji. V petek je nastopil tudi večer za »sprostitve napetosti«, ki so se nabrale v preteklih dveh tednih. Tako smo med drugim v globokem stanju duhovne zamaknjenosti sredi noči tekali čez žerjavico in polagali jamski telefon med šotori v taboru ... Na srečo se je, razen nekaj opeklinskih mehurjev na nogah in ožganih dlak, vse končalo brez hujših posledic. V soboto je sledila še vožnja do Paklenice, kjer smo prenočili in v nedeljo odšli proti domu. Za zaključek nas je Sanja pričakala z uradno torto odprave Zverinjačke rupe 2016, ki smo jo ceremonialno pojedli in tako simbolično zaključili z letošnjo odpravo.

Mednarodna jamarska odprava Zverinjačke rupe 2016 je potekala ob podpori številnih organizacij, kot so Nacionalni parkovi Crne Gore, Nacionalni park Lovćen, Agencija za zaščito životne sredine Crne Gore, Asociacija speleoloških društev Crne Gore ter Jamarska zveza Slovenije. Podporo jamarski odpravi je v okviru razpisa EuroSpeleo Projects izkazala tudi Evropska speleološka zveza.

Bivak na globini okoli 500 metrov, ki je omogočal daljše bivanje v podzemlju. FOTO TOMAŽ GRDIN

Raziskovalci v 57 metrov globokem Breznu velikih obetov v Sistemu Pala skala. FOTO TOMAŽ GRDIN ►

